
Når «rar» og «sær» er uttrykk for noe mer

ANMELDELSER

ANNA LUISE KIRKENGEN

Professor, Allmennmedisinsk forskningsenhet
Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Susan S. Senstad

Milk and Venom

312 s. London: Austin Macauley Publishers, 2018. Pris GBP 7

ISBN 978-1-78710-783-0

Slangegift er så hvit som melk. Næring og gift kan altså se lik ut, sett utenfra. Det er det denne romanen handler om. Den tematiserer et tabu: at en mor kan være ond og at hun – i stedet for å nære sine barn – kan forgifte dem i betydningen skade deres selvbilde, selvrespekt, selvtillit og evne til gode mellommenneskelige relasjoner.

Slik skade kan skje uten at ondskapen synes, fordi den er skjult bak en respektabel fasade og økonomisk velstand, av en ordnet husholdning og manipulerende sjarm. Dessuten er den muliggjort på grunn av unnfallenhet. Den som var nærmest til å se det onde, altså far, så enten en annen vei eller ville ikke forstå og gripe inn.

Denne fatale kombinasjonen av skadelige handlinger og skadelige unnlatelser i en tilsynelatende velordnet familie er råstoffet til mye lidelse og sykdom. Derfor angår dette temaet – selv i romanform – alle profesjonelle i behandlingsyrker. Det er nemlig klart dokumentert at personer som har tatt skade av en oppvekst med ondskap før eller siden oppsøker ulike instanser og institusjoner innen helse- og sosialvesenet for behov som vi kaller dårlig helse og sosial nød. Og som oftest synes deres behov, sett utenfra, å være følger av deres «rare» eller «sære» vaner, væremåter eller valg.

I denne boken møter leseren to unge søstre. Den eldste er konstant rasende. Hun har vært et barn som ble slått av sin mor. Den yngste er helt grenseløs og lar seg bruke som et seksuelt leketøy. Hun ble av sin mor seksualisert som en dukkejente som skulle begeistre far.

Begge kvinnene lever problemfylte liv som speiler skadene de er blitt påført. Men det tar tid for dem begge å forstå disse sammenhengene. Vanskeligst er det for den yngste, hun som ikke ble slått og avvist, men pyntet og vist frem. Begge kvinnene må lære å begrepsfeste hva som ble gjort med dem og få hjelp til å analysere hvordan dette har preget dem. Og begge må møtes med det de ikke opplevde i sin barndom – altså andres respekt, anerkjennelse og vilje til å forstå – for å kunne evne væremåter og valg som muliggjør gode, helende relasjoner.

Det som får kvinnen leve- og væremåte til å fremstå som «sær» og «rar», lar seg både begripe og begrepsfeste. Men det forutsetter nær og nøyaktig kunnskap om hva de bærer med seg fra oppveksten. Først når det er begrepsfestet, kan endring skje. I dette ligger en av kjerneutfordringene til helseprofesjonsutøverne.

Publisert: 21. oktober 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0559

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. juli 2026.